ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԶՐՈՒՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԹՂԹԱԿՑԻ ՀԵՏ

Հայաստանի հեռագրական գործակալության թղթակիցը դիմել էր Վեհափառ Հայրապետին, խնդրելով պատասխանել մի քանի հարցերի, որոնք վերաբերում էին Հայ Եկեղեցու դերին, նրա իշխանության սահմաններին և մասնավորապես «Նյու-Յորք Թայմզ» թերթում վերջերս հրապարակված մի թղթակցության։ Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց սիրով պատասխանել պարոն թղթակցի հետևյալ հարցերին.

ՀԱՐՑ—Վերջերս «Նյու-Յորք Թայմզ» թերթը զետեղել էր Ջոն Ֆենտոնի թղթակցությունը, ըստ որի Միացյալ Նահանգների բոլոր Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցիները, որոնք իբր ընդգրկում են 300 000 անդամ, միացել են Կիլիկիայի Կաթողիկոսությանը։ Ցանկալի է իմանալ վերոհիշյալ հոդվածի կապակցությամբ Ձեր կարծիքը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ— «Նյու-Յորք թայմզ»-ի թղթակցի տեղեկություններ իրականության չեն համապատասխանում: Իրականում դրությունը հետևյալն է: Մեկ ու կես տարի առաջ Կիլիկյան Կաթողիկոսական Աթոռի ներսում ծագեցին ներքին տարաձայնություններ, որի հետևանքով այդ Աթոռի միաբանությունը և նրա ենթակա ժողովուրդը բաժանվեցին երկու մասի: Միաբանության և ժողովրդի մեծ մասը հավատարիմ մնաց Հայ Եկեղեցու սուրբ կանոններին և ավանդություններին, իսկ մի փոքրամասնությունն, որ այժմ գործում է կենտրոն ունենալով Անթիլիասը, ներկայացնում է Հայ Եկեղեցու ծոցում մի հերձված: Այդ հերձվածը գլխավորող Անթիլիասի ներկա աթոռակալը անցյալ սեպտեմբերին ստացավ ձեռնադրություն և օծում՝ հակառակ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո սուրբ կանոնների և ավանդությունների: Անթիլիասի այդ հերձվածող և անվավեր իշխանությունն է անա, որ աննախընթաց ոտնձգություն անելով, իր իշխանության ներքև է առնում մի քանի հայ եկեղեցիներ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Մեր թեմերից: Մնացած Մեր բոլոր եկեղեցիներ, իրենց երկու Եպիսկոպոսական Աթոռներով և գրեթե ամբողջ հավատացյալ ժողովրդով, մնում են հավատարիմ Հայ Եկեղեցու բազմադարյան պատմական Ս. Աթոռին՝ ասվածակառույց Էջմիածնին:

ՀԱՐՑ— Ի՞նչ է պատճառը Անթիլիասի ոտնձգության։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ— Դա քաղաքական ոտնձգություն է մեր Եկեղեցու միության և ներքին խաղաղության թշնամիների կողմից, որոնք փորձում են պառակտել և թուլացնել մեր Ս. Եկեղեցին և հայ ժողովրդի հոգևոր-ազգային միասնությունը, և որոնց հյու կամակատարն է դարձել Անթիլիասի հոգևոր իշխանությունը: Այս դավադրության նպատակն է՝ ցույց տալ, թե Ս. Էջմիածինը քաղաքական վտանգավոր մի կենտրոն է և, հետևաբար, այս Ս. Աթոռին հոգեպես հավատարիմ բոլոր հայերը կասկածելի պետք է նկատվեն Արևմուտքի մեջ:

Անթիլիասի այս քայլը մի ոտնձգություն է, պատմականորեն նշված իրավասությանց սահմանների խախտում և հատկապես թշնամական մի ակտ, մի հարձակում բազմադարյան մեր սուրբ հավատի կենտրոնի դեմ՝ ի վնաս Հայ Եկեղեցու և հայ ժողովրդի հիմնական շահերի:

Առաջիկային Մենք հատուկ կոնդակով Մեր խոսքը պիտի ասենք Անթիլիասի այս ապօրինի և եկեղեցաքանդ բնթացքի նկատմամբ:

Մենք հավատում ենք, որ մոտ ապագայում, Սփյուռքի հայ հավատացյալ ժողովրդի զգոնության ու ողջմտության շնորհիվ, ինչպես և մոլորված հոգևորականների վերադարձով կվերահաստատվեն միությունը և խաղաղությունը մեր եկեղեցու ծոցում՝ պատմական իրավասության սահմանների պահպանմամբ:

ՀԱՐՑ — Ե՞րբ է հիմնված Հայ Եկեղեցին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների մեջ։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ— Ամերիկայում հայ եկեղեցական համայնքներ առաջին անգամ կազմակերպվեցին անցյալ դարում՝ 1889 թվականին Կոստանդնուպոլսի Հայոց Պատրիարքության հունիսի 13-ի որոշմամբ: Այդ համայնքները առաջնորդական թեմի վերածվեցին և հաստատվեցին 1898-ին Մկրտիչ Ա Կաթողիկոսի (Խրիմյան Հայրիկի) հուլիսի 2-ի հատուկ կոնդակով:

Այդ օրվանից մինչև այժմ ամերիկահայ երկու Եպիսկոպոսական թեմերը, բոլոր եկեղեցական համայնքները և ժողովուրդը հոգևոր իմաստով եղել են և մնում են մեր բազմադարյան պատմական Աթոռի իշխանության ներքո: Ս. Էջմիածնից անջատված եկեղեցիները իրենց անդամներով կազմում են ամբողջ ամերիկահայ եկեղեցիների և հայ հավատացյալների շուրջ 15%-ը: Միացյալ Նահանգներում ապրում է ոչ ավելի քան 200 000 հայ:

ՀԱՐՑ— Որքան մեզ հայտնի է, Սփյուռքում ապրում են մեկ միլիոնից ավելի հայեր։ Արդյո՞ք այդ բոլոր հայերն են ընդգրկված Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու՝ Էջմիածնի ենթակա թեմերում։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ— Արտասահմանի ավելի քան մեկ միլիոն հայության մեջ կան փոքրաթիվ կրոնական համայնքներ, որոնք հարել են Կաթոլիկ և Բողոքական եկեղեցիներին: Այդ համայնքները ամբողջությամբ վերցրած կազմում են Սփյուռքի հայության ամենաշատը 10%-ը: Մնացած հայությունը, ավելի քան 90%-ը, պատկանում է Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցուն և ի սկզբանե հոգևոր տեսակետից ենթակա է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին: